

Zkušenosti z přesunu tankového svazku

Přesun vojsk a jeho zabezpečení vhodně organizovaným spojením je rozhodující pro nepřetržité velení a tím i pro splnění bojového úkolu vojsk.

V článku se chci zmínit o některých zkušenostech, které jsme získali z organizace a zabezpečení spojení při přesunu tankového svazku. Rozeberu dva základní druhy přesunu a to:

1. Přesun tankového svazku jako druhého sledu armády, nebo zálohy frontu z prostoru soustředění do vyčkávacího prostoru před jejím zasazením;

2. Přesun tankového svazku z vyčkávacího prostoru do prostoru zasazení.

Vycházím přitom z předpokladu, že nejsou plně rozvinuty orgány pořádkové služby nadřazených stupňů velení (armády, frontu) ani teritoriální pořádková služba.

Současně poukážu na některé rozdíly mezi uvedenými přesuny, které mají vliv na velení a spojení.

Velká rozdílnost je v délce přesunu. Vzdálenost z prostoru soustředění do vyčkávacího prostoru se zpravidla pohybuje na hranici denního přesunu a může dosahovat i 250–300 km.

Vzdálenost z vyčkávacího prostoru do prostoru zasazení se pohybuje kolem 60 km a někdy i více. Z dosavadních praktických cvičení se vzdálenost pohybovala na úrovni 110 km (ne více jak 120 km).

Rozdílnost je i v počtu přidělených pochodových os. V prvním případě šlo o dvě pochodové osy, v druhém případě o tři pochodové osy a ještě jednu až dvě pomocné osy.

Uspořádání sestavy svazku pro přesun bylo též rozdílné. Z toho vyplynulo rozdílné rozložení spojovacích sil a prostředků na jednotlivé prvky velení.

Při přesunu z prostoru soustředění do vyčkávacího prostoru jsme vytvářeli spojovací soustavu svazku postupným způsobem, v časových relacích se snahou pokrýt co největší pásmo přesunu divize. Došlo tak prakticky k plnému zasazení spojovacích prostředků mimo zálohy spojovacích sil.

Při přesunu z vyčkávacího prostoru do prostoru zasazení jsme zachovávali co největší množství spojovacích sil a prostředků pro zasazení a vedení útočného boje.

Tyto rozdíly mají i svůj vliv na uspořádání míst velení, na jejich rozložení v pásmu přesunu a na složení prvků spojovací soustavy.

1. Přesun tankového svazku z prostoru soustředění do vyčkávacího prostoru

Velení jsme vždy organizovali ze tří míst:

a) z velitelského stanoviště v prostoru soustředění pro řízení přesunu do čáry výchozích míst;

b) z pomocného velitelského stanoviště pro řízení přesunu od čáry výchozích míst do čáry rozchodišť útvarů;

c) z velitelského stanoviště ve vyčkávacím prostoru od čáry rozchodišť do zaujetí sestavy ve vyčkávacím prostoru.

Při organizaci velení a spojení jsme vycházeli z těchto zásad:

a) organizace velení a spojení z velitelského stanoviště v prostoru soustředění

Odtud jsme řídili vyvádění vojsk svazku na osy přesunu. Pro velení a spojení při vyvádění svazku v tomto prostoru (který jsme nazývali pořádkový prostor 1) jsme zajišťovali z velitelského stanoviště spojení s těmito prvky velení:

— s nadřízeným štábem linkovým nebo radioreleovým pojítkem,

— s vlastním přesunujícím se štábem svazu a podřízenými útvary v rádiové síti VKV pořádkové a regulační služby,

— s pomocným velitelským stanovištěm pro řízení přesunu buď přímo nebo přes nadřízený štáb linkovým nebo radioreleovým pojítkem, případně v rádiové síti VKV pořádkové a regulační služby,

— s výchozími místy na osách linkovým pojítkem nebo VKV spoji,

— s kontrolními stanovišti obsazenými funkcionáři svazku umístěnými v prostoru do čáry výchozích míst, které z hlediska teritoria a sestavy divize byly důležité pro začlenění útvarů do určených proudů podle rozhodnutí velitele svazku v rádiové síti VKV pořádkového prostoru 1.

Skupina, která velení a spojení v tomto prostoru zabezpečovala měla toto složení:

— velitel skupiny — náčelník operačního oddělení a důstojníci oper., tech., org., kádr., fin., pol., a spoj. oddělení (nebo příslušník spojovacího praporu),

— ze spojovacích pojítek pro zabezpečení spojení jsme vyčleňovali 1krát SUD-1-1 s doprovodem, 1krát RDM 12, 1krát R 3AT a 6krát R 105.

Pro spojení s výchozími místy a kontrolními stanovišti v tomto pořádkovém prostoru jsme používali kombinaci linkového spojení (pokud je zabezpečila Správa pošty a telekomunikací) a rádiového spojení VKV.

Všechny zprávy z těchto stanovišť se soustřeďovaly na velitelském stanovišti svazku ve shromaždišti u velitele vyčleněné skupiny tj. u náčelníka operačního oddělení.

Celý štáb svazku jsme v plánované době vyvedli na osu a na velitelském stanovišti zůstala pouze skupina ve složení: náčelník operačního oddělení, důstojník spojovacího oddělení a důstojník organizačního oddělení. Ostatní příslušníci této vyčleněné skupiny byli na stanovených místech na čáře výchozích a kontrolních stanovištích, odkud měli zabezpečeno spojení s náčelníkem operačního oddělení v rádiové síti pořádkového prostoru 1. Celá určená skupina zůstala na svých stanovištích dokud nedostala povolení k ukončení práce od nadřízeného štábu nebo od pomocného velitelského stanoviště.

b) Organizace velení a spojení z pomocného velitelského stanoviště.

Na pomocném velitelském stanovišti byl zpravidla zástupce velitele svazku a důstojníci oper., spoj., chem., žen., PVO, týl., tech., děl., a PO oddělení.

Pro jeho zabezpečení jsme používali spojovacích prostředků určených pro před-sunuté velitelské stanoviště svazku. Dále na pomocném velitelském stanovišti byla soustředěna nejméně dvě vozidla Gaz, motospojky a po jednom vrtulníku Mi-1 a Mi-4 jako pohyblivá pojítka. Přitom vrtulníky byly po stránce anténního systému s využitím tankových kulek připraveny jako pohyblivé retranslační místa pro VKV spojení.

Umístění pomocného velitelského stanoviště zpravidla pevně stanovil rozkazem nadřízený štáb, který řídil přesun a do tohoto místa zajišťoval linkové nebo radioreleové spojení. Jeho stanoviště bylo na některé regulační čáře, zhruba na poloviční vzdálenosti mezi prostorem soustředění a vyčkávacím prostorem.

Vycházeli jsme vždy ze zásady, že pomocné velitelské stanoviště musí řešit především tyto úkoly:

— zabezpečit plynulost přesunu od čáry výchozích míst do čáry rozchodišť útvarů,

— informovat nadřízeného o průběhu přesunu, být připraveno převzít změnu úkolu, zpracovat jej a prosadit u podřízených, převzít jakékoli informace o činnosti nepřítelů a situaci na frontě,

— varovat vojska a informovat je o radiacní, chemické a vzdušné situaci.

Proto jsme z pomocného velitelského stanoviště organizovali spojení takto:

— s nadřízeným štábem linkové nebo radioreleové a rádiové na příjmu,

— varovně a informačně spoje od nadřízeného i k podřízeným,

— s přesunujícím se štábem svazku a podřízenými útvary rádiové, ve velitelských sítích na příjmu a VKV spojení v rádiové síti pořádkové a regulační služby,

— s jednotlivými kontrolními místy na regulačních čarách, nebo určených prostorech linkovým spojením a v rádiové síti VKV pořádkové a regulační službv.

— s novým velitelským stanovištěm ve vyčkávacím prostoru zpravidla přes nadřízený štáb po linkovém nebo radioreleovém spoji, nebo v rádiové síti VKV pořádkové služby.

c) Organizace velení a spojení velitelského stanoviště ve vyčkávacím prostoru.

Hlavním jeho úkolem je zabezpečit velení a spojení při zaujímání vyčkávacího prostoru (tento prostor jsme nazývali pořádkový prostor 2).

Na velitelském stanovišti byl zpravidla zástupce náčelníka operačního oddělení, důstojníci spoj., zprav., žen., oddělení a správce štábu včetně rekognoskační skupiny.

Velitelské stanoviště ve vyčkávacím prostoru mělo tyto spojovací prostředky: SUD-1-1, 1krát R 3AT, 4krát R 105, 1krát RDM 12, 1krát K 12 a radioreléové prostředky pro spojení mezi velitelským stanovištěm a týlovým velitelským stanovištěm svazku a s podřízenými útvary.

Velitelské stanoviště zabezpečovalo spojení:

- s nadřízeným štábem linkovým nebo radioreléovým spojením a na příjmu v rádiových sítích,

- s vlastním přesunujícím se štábem a přesunujícími se útvary ve velitelských sítích na příjmu a v rádiové síti pořádkové a regulační služby,

- s pomocným velitelským stanovištěm pro řízení přesunu buď přímo, nebo přes štáb nadřízeného a v rádiové síti VKV pořádkové a regulační služby,

- s kontrolními propouštěcími místy v prostorech rozchodišť na osách přesunu, nebo jinými kontrolními stanovišti v rádiové síti pořádkového prostoru 2,

- radioreléové spojení s předpokládaným stanovištěm týlového velitelského stanoviště štábu svazku a rekognoskačními skupinami podřízených útvarů.

Při zabezpečení velení a spojení ze všech uvedených velitelských stanovišť jsme vždy vycházeli z určitých předpokladů, které bylo třeba dodržet a jež ve svém rozsahu vytváří optimální podmínky pro velení a spojení:

- šlo především o včasnost vyslání spojovacích prostředků a sil pro pomocné velitelské stanoviště a nové velitelské stanoviště ve vyčkávacím prostoru. Tyto jsme odesílali zpravidla společně s určenými funkcionáři 5—6 hodin před zahájením přesunu. Přitom můžeme vytvořit podmín-

ky, abychom do stanovených míst přepravili příslušný štáb pomocí vrtulníků;

- funkcionáře štábu svazku, které jsme vyslali na kontrolní stanoviště, jsme z hlediska velení a spojení poučili o systému a způsobu předávání zpráv a pro plnění úkolů vybavili tabulkou přesunu s náčrtkem spojení;

- těžiště spojení při přesunu bylo na pomocném velitelském stanovišti, které zabezpečilo styk s nadřízeným, pronikání úkolů k podřízeným a informovalo vlastní štáb o situaci. Jakékoli zprávy procházely tímto místem velení. Na spojení s pomocným velitelským stanovištěm byla vázána i retranslační místa pro VKV spojení rozložená na terénních dominantách v pásmu přesunu a přes ně pak VKV spojení s kontrolními propouštěcími místy a kontrolními stanovišti;

- rádiové sítě pro velení zůstaly po dobu přesunu na příjmu, rádiové sítě VKV pro řízení přesunu, pořádkové a regulační služby pracovaly pomocí signálů s přísně omezeným režimem provozu a při zachování zásad utajení;

- pokud jde o úlohu velitele a náčelníka štábu svazku bylo nejvhodnější, když velitel po vydání rozkazu pro přesun se přemístil vrtulníkem na pomocné velitelské stanoviště a z tohoto místa řídil přesun. Jeho osobní rádiovou stanicí R 4AT jsme včas odeslali na pomocné velitelské stanoviště. Někdy se velitel s určenou skupinou přesunoval zrychleným přesunem po jedné ose a během přesunu jsme ho informovali o přesunu svazku. Vlastním spojením se velitel za tohoto přesunu vázal na pomocné velitelské stanoviště. Náčelník štábu divize se svojí R 4AT se přesunoval v sestavě přesunujícího velitelského stanoviště.

2. Přesun tankového svazku z vyčkávacího prostoru do prostoru zasazení

Velení při tomto přesunu jsme organizovali takto:

- a) z velitelského stanoviště svazku ve vyčkávacím prostoru do čáry výchozích míst,

- b) z velitelského stanoviště svazku v prostoru zasazení od čáry výchozích míst do čáry rozchodišť do praporečnických proudů,

- c) z předsunutého velitelského stanoviště v prostoru zasazení od čáry rozchodišť do praporečnických proudů do zasazení.

Při organizaci velení a spojení jsme vycházeli z těchto zásad:

- a) Organizace velení a spojení z velitelského stanoviště ve vyčkávacím prostoru.

Z tohoto velitelského stanoviště jsme řídili vyvádění svazku na stanovené osy přesunu v sestavě podle rozhodnutí velitele svazku pro zasazení tankového svazku.

Při plnění tohoto úkolu jsme zajišťovali spojení s těmito prvky velení:

- s nadřízeným štábem linkovým nebo radioreléovým pojítkem,

- s vlastním přesunujícím se štábem svazku a podřízenými útvary v rádiové síti VKV pořádkové a regulační služby,

- s vyčleněnou skupinou na velitelském stanovišti štábu svazku v prostoru zasazení, která řídila přesun od čáry výchozích míst do čáry rozchodišť do praporečnických proudů linkovým nebo radiorelé-

ovým pojítkem přímo nebo přes štáb nadřízeného a dále v rádiové síti VKV pořádkové a regulační služby,

— s výchozími místy na osách linkovým nebo VKV spoji,

— s kontrolními stanovišti obsazenými funkcionáři štábu svazku umístěnými obvykle v prostoru výchozích míst.

Skupina, která velení a spojení v tomto prostoru zabezpečovala měla zpravidla toto složení:

— starší důstojník oper. oddělení (velitel skupiny), důstojníci tech., org., kádr., fin., pol. a spoj. oddělení (nebo příslušník spojovacího praporu),

— ze spojovacích pojítek 1krát SUD-1-1 s doprovodem, 1krát RDM 12, 1krát R 3AT a 6krát R 105.

Štáb svazku jsme v plánované době mimo určené skupiny vyvedli na osu. Jeho umístění v sestavě proudů svazku záviselo na konkrétní situaci a na úkolu svazku. Velitelské stanoviště jsme zpravidla začleňovali na čelo jednoho z proudů hlavních sil.

b) Organizace velení a spojení z velitelského stanoviště v prostoru zasazení.

Na tomto velitelském stanovišti obsazeném spojovacími prostředky tzv. prvního sledu byla umístěna vyčleněná skupina v čele se zástupcem náčelníka oper. oddělení, složená z příslušníků oper., zprav., chem., žen., spoj., oddělení, která měla za úkol řídit přesun svazku od čáry výchozích míst do čáry rozchodišť do praporních proudů.

Toto stanoviště jsme zaujímalí tak, aby před zahájením přesunu bylo plně rozvíteno velení a spojení pro řízení přesunu a v dalším sloužilo jako velitelské stanoviště v prostoru zasazení. Zabezpečovalo spojení:

— s nadřazeným radioreléové a rádiové,

— mezi místy velení štábu svazku (PVS, VS, TVS) rádiovými a radioreléovými pojítky,

— s podřízenými útvary za přesunu i v prostoru zasazení rádiovými a radioreléovými pojítky,

— na velitelském stanovišti ve vyčkávacím prostoru a s kontrolními stanovišti v průběhu přesunu v rádiové VKV pořádkové a regulační služby.

Přitom tato určená skupina byla v podstatě též rekognoskační skupinou pro zabezpečení velitelského stanoviště.

c) Organizace velení a spojení z předpusunuté velitelského stanoviště v prostoru zasazení.

Předpusunuté velitelské stanoviště se do určeného prostoru přesunovalo na čele některého proudu, nebo v sestavě před-

voje svazku. Zpravidla jsme se snažili, aby předpusunuté velitelské stanoviště se přesunovalo na jiné ose než velitelské stanoviště svazku.

Předpusunuté velitelskému stanovišti jsme vždy přisuzovali úkol převzetí řízení přesunu a zasazení svazku od čáry rozchodišť do praporních proudů. Po celou dobu přesunu vyčleněná skupina na velitelském stanovišti pravidelně informovala funkcionáře na předpusunuté velitelském stanovišti o průběhu přesunu.

Na předpusunuté velitelském stanovišti mimo určených funkcionářů v čele se zástupcem velitele svazku byl vždy i velitel s funkcionáři, které potřebuje pro řízení bojové činnosti v prostoru zasazení svazku.

Tím, že přesun od čáry výchozích míst do čáry rozchodišť řídila vyčleněná skupina se zástupcem náčelníka operačního oddělení na velitelském stanovišti v prostoru zasazení vytvářeli jsme výhodné podmínky pro funkcionáře na předpusunuté velitelském stanovišti k dořešení součinnostních otázek s jednotkami na styku a upřesnění některých otázek, které velitel svazku řešil přímo v terénu.

Tento způsob řízení přesunu podmiňuje velmi dobré vícekanálové spojení mezi předpusunutým velitelským stanovištěm a velitelským stanovištěm v prostoru zasazení. Přitom jeden kanál od nadřazeného štábu jsme propojili přímo přes velitelské stanoviště na předpusunuté velitelské stanoviště, kde byl velitel svazku.

Zde se nám plně osvědčilo vícekanálové spojení vytvořené pomocí RDS 66 mezi předpusunutým velitelským stanovištěm a velitelským stanovištěm prodlužovat z PVS k prvosledovým útvarům radioreléovými stanicemi RDM 61 M.

Současná spojovací technika zvláště pak R 3AT a R 4AT umožňuje řídit přesun z vyčkávacího prostoru do prostoru zasazení svazku vyčleněnou skupinou na velitelském stanovišti v prostoru zasazení až do vzdálenosti 80–100 km.

Proto není nutné vytvářet nějakou jinou skupinu pro řízení přesunu a umísťovat ji někde dříve před pusma přesunu jako je tomu při přesunech na větší vzdálenosti.

Je jasné, že zkušenosti, které jsme získali v oblasti velení a spojení jsou závislé i na režimu a navyklého způsobu práce tak, jak je to uvedeno i v metodice práce štábu svazku pro řízení přesunu tankového svazku. Naše praxe a dobré výsledky, kterých jsme v této oblasti dosáhli nás jen utvrdili ve správnosti našeho způsobu organizace velení a spojení při řízení přesunu.